

УДК 81-115: 81'367.7:81'44: 811.161.2 + 811.133.1

ЛОГІКО-СЕМАНТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ У СТРУКТУРІ ПРОСТОГО НЕЕЛЕМЕНТАРНОГО РЕЧЕННЯ З ВТОРИННИМ ПРЕДИКАТОМ (на матеріалі українського дієприслівника та французького герундія)

Ковбанюк М. І.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Стаття присвячена аналізу семантико-синтаксичної структури речення в українській і французькій мовах з погляду функціонування відносин предикат – вторинний предикат. Увагу зосереджено на логічних відношеннях каузальної, умовно-наслідкової, допустової та таксисної семантики. За допомогою кількісного аналізу встановлено частотність уживання досліджених конструкцій.

Ключові слова: предикат, відношення, дієприслівник, герундій.

Ковбанюк М. И. Логико-семантические отношения в структуре простого неэлементарного предложения с вторичным предикатом (на материале украинского деепричастия и французского герундия).

Статья посвящена анализу семантико-синтаксической структуры предложения в украинском и французском языках с точки зрения функционирования отношений предикат – вторичный предикат. Фокусируется внимание на логических отношениях каузальной, условной, уступительной, таксисной семантики. С помощью количественного анализа установлена частотность употребления исследованных конструкций.

Ключевые слова: предикат, отношения, деепричастие, герундий.

Kovbaniuk M. I. Logical-semantic relations in the non-elementary sentences structure with a secondary predicate (based on Ukrainian adverbial participle and French gerund). The article in question deals with the analysis of the semantico-syntactic structure of the sentence in the Ukrainian and French languages from the point of view of predicate – second predicate relations functioning. The author draws special attention to the logical attitude of causal, conditional-consequent, concessive and taxis (time) semantics.

Key words: predicate, relations, adverbial participle, gerund.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Питання про співвідношення функціонування українського дієприслівника і французького герундія традиційно вважаються дискусійними. Зазначені категорії вирізняються своєю гібридністю, складною проблематикою частиномовної належності, співвідношенням із особовими формами, загальними принципами виділення, класифікації та функціонування. Логіко-семантичний підхід до структури речення закріпив погляд щодо фігурування кількох елементарних ситуацій у межах простого неелементарного речення, які, у свою чергу, по-перше, відображають логіко-семантичні зв'язки первинного і вторинного предикатів, по-друге, репрезентують відповідне функціонально-семантичне оточення кожної з ситуацій [11, 133–136]. Поширена думка [15, 320–323; 18, 38; 20, 12; 24, 221] про те, що український дієприслівник та французький герундій повинні розглядатися не тільки як компоненти простого ускладненого речення, але і як члени речення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Помітне місце в дослідженні структурних та семантичних особливостей українського дієприслівника і французького герундія посіли праці Л. Є. Азарової (2005); З. І. Комарової (2003), О. М. Кузьмич (1996), О. В. Кульбабської (2011) © Ковбанюк М. І. Логіко-семантичні відношення у структурі простого неелементарного речення з вторинним предикатом (на матеріалі українського дієприслівника та французького герундія)

на матеріалі української мови [3; 10; 13; 14] та О. О. Алексєєвої (2005), Т. Є. Каменєвої (2004), О. Алмуа (2008), Т. Арнавіель (2010), Ж. Клебер (2009) на матеріалі французької мови [3; 9; 22; 19; 24] та ін.

Детальний аналіз відношень, що виокремлюються на тлі сполучуваності вторинного предиката з первинним мотивує **актуальність** наукової розвідки.

Мета статті – описати логіко-семантичні відношення в структурі простого неелементарного речення з українським дієприслівником і французьким герундієм. Зазначена мета передбачає розв’язання таких **завдань**: 1) охарактеризувати основні типи відношень, що знаходять мовне втілення в реченнях із вторинним дієприслівниковим і герундійним предикатами; 2) визначити особливості таксисної семантики вторинного предиката в досліджуваних мовах; 3) обґрунтувати досягнуті результати кількісними показниками. Усього проаналізовано 3347 конструкцій із українським дієприслівником і 3202 – з французьким герундієм, дібраних методом суцільної вибірки з художніх текстів українських і французьких письменників. Вивчення логіко-семантичних відношень здійснюється із застосуванням трансформаційного методу, котрий допоможе розгорнути компонент речення із українським дієприслівником і французьким герундієм у відповідну пропозицію.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кількість і набір можливих зв’язків звороту з основним складом речення першочергово визначається взаємозв’язком семантики предиката й дієслівної форми звороту. Вторинні предикати виступають актуалізаторами складних логічних зв’язків (причини, мети, умови, допусту, часу тощо) [12, 53–56]. Трансформація дієприслівникових і герундійних зворотів у підрядні речення часу, причини, мети, наслідку, умови тощо може пояснюватися встановленням між головною і другорядною діями відношенням мотиваційної предикації, подібної до тієї, що поєднує дії у складнопідрядних реченнях з підрядними обставинними [10, 8], наприклад: укр.: «*А завтра вони бренькають, регочуть під вікнами, ніби навмисно випробовуючи Іванів терпець та оту його дикість*» (4) → *Бренькотять, регочуть, щоб випробувати* (відношення цілі); «*За обідом, покликавши на допомогу весь свій недовголітній педагогічний досвід, намагалася знайти з покоївкою спільну мову*» (13) → *Намагалася знайти з покоївкою спільну мову, при цьому покликала на допомогу весь свій недовголітній педагогічний досвід* (відношення способу дії) // фр.: “*Denise en souriant, pour se montrer aimable*” (25) «*Денис посміхався, щоб здатися милим*» → *en souriant, pour se montrer aimable* (відношення мети); “*Et il se mit à danser et à chanter en agitant le sac au-dessus de sa tête*” (18) «*і він почав танцювати й співати, махаючи сумкою над головою*» → *Et il se mit à danser et à chanter avec ceci il agitait le sac au-dessus de sa tête.* (відношення способу дії).

На рівні мови причиново-наслідкові відношення відповідають категорії каузативності. Каузативні відношення беруть участь у впорядкуванні думок, в організації мисленнєвого процесу [8, 249]. У площині структури це складна ситуація, що може бути репрезентована у вигляді двох простих ситуацій, пов’язаних між собою відношенням каузації [17, 263]. Виконуючи функції вторинного предиката, дієприслівник і герундій можуть набувати значення причиново-наслідкових відношень і семантично трансформуватись у відповідне підрядне речення, при цьому певного значення набуває суб’єкт, дія і об’єкт каузації. Надпредикати (*тому що, бо, так як, через те що, оскільки, car, parce que, puisque* тощо), які семантично містять інформацію про причиново-наслідкові відношення, активно функціонують при трансформаціях дієприслівникового і герундійного вторинних предикатів, наприклад: укр.: «*Соловейко захрип, співаючи цілу ніч*» (16) → *Захрип, бо співав цілу ніч* // фр.: “*En recevant ces heureuses nouvelles, Etienne Pascal se hâta de revenir à Paris*” (17) «*отримавши ці гарні новини, Етьєн Паскаль поспішив назад до Парижу*» → *Etienne Pascal se hâta de revenir à Paris, car il recevait ces heureuses nouvelles.* Кількісний аналіз фактажу дозволив стверджувати, що український дієприслівник на позначення причиново-наслідкових відношень ширше репрезентований, ніж французький герундій (1051 проти 788, або 31 % проти 24 %).

Будучи однією з форм зумовленості, умовно-наслідкові відношення відображають універсальні й логічні закони мислення і мають статус поняттєвих категорій – умови і наслідку [5, 5].

Функціонування умовно-наслідкових відношень в українському реченні з вторинним дієприслівниковим предикатом забезпечується за участю дієприслівника доконаного виду та первинного предиката в формі майбутнього (рідше теперішнього) часу. Щодо суб'єкта він виступає в ролі носія умови й наслідку, встановлюючи семантико-синтаксичний зв'язок як з вторинним, так і з первинним предикатами; однак умовно-наслідкові відношення реалізуються і при модифікації суб'єктного актанта, наприклад: укр.: «А ну ж Мазепа, **сполучившись** з Карлом Станіславом, погромить царя і загорне цілу Україну» (10) → «Як сполучиться, той погромить і загорне; Чи мало старі люди такого розказують, так що **наслуховавшись**, цілу ніч дрижаки спати не дадуть» (9) → неозначено-особова модифікація суб'єктного актанта конденсує умовно-наслідкові відношення, семантично підкреслюючи, що *будь-хто, наслуховавшись* (умова) *цілу ніч, не може спати* (наслідок).

Семантичне моделювання дало змогу узагальнити, що вторинний герундійний предикат французької мови на позначення умовно-наслідкових відношень вирізняється постійною залежністю від форми умовного способу первинного предиката (Subjonctif), обов'язковою участю суб'єктного актанта, наприклад: «*Comme j'aurais pu être heureuse en épousant un autre homme*» (22) «я б могла бути щасливою, одружившись із іншим чоловіком» → *Comme j'aurais pu être heureuse si j'épousais un autre homme*.

Кількісні дані засвідчили, що умовно-наслідкова семантика вторинного предиката нешироко представлена в обох мовах, однак частотнішими виявились конструкції з українським дієприслівником (296 і 238 або 9 % і 7 %).

Первинна функція допустової семантики при вторинному предикаті – це реалізація дій, що суперечать одна одній, відбуваються наперекір, наприклад: укр.: «Вони, нічого **не вполювавши**, сіли вечеряти» (5) → *Вони, дарма що нічого не вполювали, сіли вечеряти* // фр.: «*Tout en étant malade, il travaille encore*» (розм.) «будучи хворим, він ще працює» → *Bien qu'il soit malade, mais il travaille*. Допустова семантика вторинного предиката ширше реалізується при дієприслівниковому, ніж при герундійному предикаті (896 проти 472, або 27 % проти 16 %), що зумовлюється структурно-функційними формами категорій, семантико-синтаксичними функціями, позицією у реченні тощо. Вивчення структурної організації предикатів аналізованих речень виявив на дібраному матеріалі української мови більше семантичних типів, ніж на матеріалі французької мови. Вторинний дієприслівниковий предикат допустової семантики функціонує при експліцитному й зредукованому суб'єктному актантові, при цьому розгалужується на висловлення з вказівкою на емоційний стан суб'єкта, на фізичну дію, рух, переміщення, зорову, слухову, мовленнєву та інтелектуально-ментальну діяльність тощо, наприклад: укр.: «Дмитрик, **не чуючи** запрошення, переступив поріг» (1) → *Дмитрик, хоч і не чув запрошення, переступив поріг*; «Жий, **не питаючи**, звідки це життя береться і пощо воно» (11) → *Жий, попри те не питайся*; «Пішла вона з сином від тієї черги, **не знаючи**, що далі робити» (2) → *Пішла вона з сином від тієї черги, попри те, що не знала, що далі робити*; «Змарнієте ви, зів'янете, **не розцівівши** вповні» (10) → *Хоча й не розцівієте вповні, змарнієте ви, зів'янете*.

Сьогодні таксис визначають як функціонально-семантичне поле, що має специфічні морфологічні можливості вираження [2, 1–25]; «як виражене у поліпредикативних конструкціях поєднання дій (компонентів) поліпредикативного комплексу» у межах єдиного часового плану. Мається на увазі поєднання (зв'язок), який виступає у таких основних різновидах відношення: одночасність і неодночасність (передування і наслідок) [6, 98–99]. Що ж до часового періоду, то таксисне співвідношення дій має певне темпоральне значення (минулий, теперішній, майбутній), що співвідносяться з відповідною семантикою висловлення [16, 67]. Таксис не виходить за межі одночасності/різночасності й постає як семантично й функціонально звужена категорія периферійного типу [4, 110]. Послугуючись працями О. Алмуа, О. В. Бондарка,

Б. Комбетта, О. В. Кульбабської український дієприслівник і французький герундій розглядаємо в межах поняття «залежний таксис», що передбачає семантико-часові відношення між матричною та вторинною (хронологічною) діями.

Вісь одночасності репрезентується відношеннями: 1) **повної одночасності** (первинна дія (далі P_1) і вторинна дії (далі P_2) відбуваються в одній точці на таксисно-часовій вісі), наприклад: укр.: «Надворі сонно перегукувались півні, **сполохуючи** спокій ночі» (7) → перегукувались (P_1) і водночас сполохували (P_2); фр.: “Un jour de printemps, Cicio saluait le soleil levant à la façon des oiseaux, **en chantant** à plein gosier” (23) «якось навесні Cicio вітав сонце, що піднімалося мов птах, співаючи на все горло» → Cicio saluait le soleil (P_1) et dans le même temps chantait à plein gosier (P_2); 2) **неповної одночасності₁** (вторинна предикативна дія, виражена вторинним предикатом (далі P_2V_s) локалізується у рамках часового періоду первинної предикативної дії, вираженої основним предикатом (далі P_1V_1)), наприклад: укр.: «Дівчина опустила очі, прикривши їх довгими, чорними віями» (15) → Опустила очі (P_1V_1) і таким чином прикрила їх (P_2V_s); фр.: “Tout à coup il s’arrêta **en voyant** le quartier d’une de ses pantoufles qui passait sous la porte-fenêtre qui s’ouvrait sur le balcon” (19) «раптом він зупинився, бачачи в околиці, ще один із його пантуфлів проходять під відкритим на балконі вікном» → Il s’arrêta (P_1V_1) → семантична пауза → parce qu’il voyait le quartier (P_2V_s); 3) **неповної одночасності₂** (вторинна предикативна дія, виражена основним предикатом (далі P_2V_1) локалізується у рамках часового періоду первинної предикативної дії, вираженої вторинним предикатом (далі P_1V_s)), наприклад: укр.: «Він, легко **застогнавши**, мимоволі похилився, щоб поцілувати його» (15) → застогнав (P_1V_s) і мимоволі похилився (P_2V_1); фр.: “**En sortant** de table, j’offris mon bras à la marquise jusqu’à la porte du salon” (24) «вставши з-за столу, я подав руку маркізі й провів її до вітальні» → Je sortais de table (P_1V_s), j’offris mon bras à la marquise jusqu’à la porte du salon (P_2V_1).

Досліджуючи семантичне поле одночасності вторинних предикатів, варто розрізнити одночасну (у момент (період) коли) і супровідну дії (під час), наприклад: укр.: «Чай вона запарювала, ледь **усміхаючись**» (6) → Під час того, як вона запарювала чай, вона ледь посміхалась // «Мати розболілась, **ридаючи** (батька давно вже не було на світі)» (14) → Мати розболілась у момент (період), коли ридала за батьком // фр.: “Espérance s’approcha **en souriant**” (21) «Есперанс наближалась, посміхаючись» → Pendant Espérance s’approcha, elle souriait // “La Ramée s’inclina légèrement **en regardant** Henriette qui s’apprêtait à monter à cheval” (21), «Ла Раме злегка вклонився, дивлячись як Анрієтта збиралась їхати верхи» → La Ramée s’inclina légèrement au moment où il regardait Henriette qui s’apprêtait à monter à cheval.

Темпорально-таксисне поле різночасності вирізняється відношеннями наступності та передування й характерне лише для вторинного дієприслівникового предиката. Вісь наступності представлена відношеннями: 1) **контактної наступності** (P_2V_s іде за P_1V_1 після завершення дії P_1V_1), наприклад: укр.: «Тихенько вийшла, навіть **не зачинивши** за собою замка» (12) → Вийшла (P_1V_1) і не зачинила (P_2V_s); 2) **дистантної наступності** (P_2V_s іде за P_1V_1 через деякий семантичний інтервал після завершення дії P_1V_1), наприклад: укр.: «Він деякий час чекав мовчки, **заявивши** про свою присутність легким кашлем» (3) → Він чекав мовчки (P_1V_1) – деякий час (інтервал), він заявив про свою присутність легким кашлем (P_2V_s). Відношення передування репрезентуються у межах 1) **контактного передування** (дія P_2V_1 іде за P_1V_s після завершення дії P_1V_s), наприклад: укр.: «В центрі Терехівки, **минувши** дощану альтанку, машина загальмувала й звернула до складів райспоживспілки» (8) → Машина минула дощану альтанку (P_1V_s), а потім загальмувала і звернула (P_2V_1); 2) **дистантного передування** (дія P_2V_1 слідує за P_1V_s через деякий семантичний інтервал по завершенню дії P_1V_s), наприклад: укр.: «Каже капітан, **подумавши** хвильку» (14) → Капітан подумав (P_1V_s) хвильку (інтервал) і каже (P_2V_1); 3) **перервного передування** (P_1V_s починається раніше, триває і її наслідок семантично накладається на P_2V_1), наприклад: «Та сам російський менталітет, попередньо **вкравши** в сусіда, й краде тепер сам у себе» (5) → попередньо вкрав (P_1V_s), вкрав (семантичне накладання дій) і

тeпeр кpaдe (P_2V_1). У французькій мові герундій може передавати значення контактного передування, коли передає семантико-логічні відношення часу, умови, причини, наприклад: фр.: "*En sortant du college, il avait fait un voyage d'études en Allemagne, en Autriche, en Russie*" (20) «закінчивши коледж, він здійснив поїздки до Німеччини, Австрії і Росії» → *Quand il était sorti du college* (P_1V_s), *il avait fait un voyage d'études en Allemagne, en Autriche, en Russie* (P_2V_1) → часові відношення. Часові відношення підтверджено кількісними показниками – 1104 речення української мови проти 1714 речень французької мови, або 33 % проти 53 %.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Каузальна, умовно-наслідкова, допустова, таксисна тощо семантики вторинних предикатів обох мов кваліфіковані як складні логіко-семантичні відношення, у встановлені яких беруть участь різноманітні лексичні та граматичні засоби, закладені в предикат функції, мета інформаційного змісту. Аналіз семантичних трансформацій підтвердив, що такі відношення між первинним і вторинним дієприслівниковим і герундійним предикатами мають багато спільного. Основною відмінністю між вторинним дієприслівниковим і вторинним герундійним предикатами є їхнє функціонування на темпорально-таксисній осі. Аналіз фактичного матеріалу підтвердив, що герундій залишає за собою первинну функцію передачі відношень одночасності й вторинну – відношення контактного передування, в той час як дієприслівник за допомогою виду функціонує на осях одночасності, наступності та передування. Перспективи подальших досліджень убачаємо в зіставному вивченні семантико-синтаксичних особливостей реалізації вторинної предикації на матеріалі різних структурних типів мовних категорій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Л. Є. Дієприслівники в українській мові: статус, функціонування [монографія] / Л. Є. Азарова, Е. С. Сосинович. – Вінниця : Універсум-Вінниця, 2005. – 124 с.
2. Акимова Г. Н. Новое в синтаксисе современного русского языка : [уч. пос.] / Галина Николаевна Акимова. – М. : Высшая школа, 1990. – 168 с.
3. Алексеева Е. А. Второе сказуемое во французском языке : автореф. дисс. ... д-ра. филол. наук : 10.02.05 / Е. А. Алексеева. – Воронеж, 2005. – 40 с.
4. Барчук В. М. Таксис передування/наступності в українській мові / В. М. Барчук // Лінгвістика. – 2011. – № 1 (22). – С. 110–118.
5. Беляева Т. В. Варіантність і синонімія в умовно-наслідкових складних реченнях : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Т. В. Беляева. – Харків, 2004. – 25 с.
6. Бондарко А. В. Грамматическое значение и смысл / Александр Владимирович Бондарко. – Л. : Наука, 1978. – 175 с.
7. Бондарко А. В. Общая характеристика семантики и структуры поля таксиса / А. В. Бондарко // Теория функциональной грамматики: Введение, аспектуальность, временная локализованность, таксис. – М. : УРСС, 2001. – С. 234–242.
8. Глушук Г. І. Предикати каузативності в іспанській мові / Г. І. Глушук // Наукові Записки. Серія «Філологічні науки». – 2009. – Випуск 81 (3). – С. 248–253.
9. Каменева Т. Е. Функциональный анализ французских причастий: статика и динамика в истории языка : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.05 / Татьяна Евгеньевна Каменева. – Санкт-Петербург, 2004. – 190 с.
10. Комарова З. І. Формально-синтаксичні і семантико-функціональні параметри дієприслівникових зворотів у структурі речення: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / З. І. Комарова. – К., 2003. – 22 с.
11. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль / Віталій Іванович Кононенко. – Київ – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 459 с.
12. Кудрина Н. А. Второстепенные члены предложения как один из контекстуальных факторов актуализации значения причастных и герундиальных оборотов // Грамматическая семантика / Н. А. Кудрина. – Горький : Горьк. ГПИ, 1977. – С. 52–59.
13. Кузьмич О. М. Віддієслівні утворення в українській мові: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Олександра Михайлівна Кузьмич. – К., 1996. – 200 с.
14. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні [монографія] / Олена Валентинівна Кульбабська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 672 с.
15. Мещанинов И. И. Члены предложения и части речи / Иван Иванович Мещанинов. – Л. : Наука. Ленинградское отделение, 1978. – 387 с.
16. Талаш І. О. Типи часових значень як результат взаємозв'язку таксисних і темпоральних ситуацій у публіцистичних текстах / І. О. Талаш // Мандрівець. – 2009. – № 3. – С. 67–71.

17. Фукс Н. В. Каузативные конструкции с глаголом mettre в старофранцузском языке / Н. В. Фукс // Языкознание. – 2008. – № 12 (85). – С. 262–267.
18. Чупашева О. М. Почему деепричастие – глагол / О. М. Чупашева // Русский язык в школе. – 2011. – № 5. – С. 36–43.
19. Arnavielle T. Centre et périphérie dans la conjugaison. Le cas du gérondif français/ Teddy Arnavielle // Echo des études romanes. – 2010. – Vol. VI, Num. 1–2. – P. 129–142.
20. Arnavielle T. Le gérondif français: nouvelle définition d'un objet étrange / Teddy Arnavielle // Les Cahiers de L'AFLS. – 2010. – Num. 16. – P. 6–24.
21. Combettes B. Les constructions détachées en français / Bernard Combettes. – Paris : Ophrys, 1998. – 143 p.
22. Halmøy O. Les formes verbales en –ant et la prédication seconde / Jane-Odile Halmøy // Travaux de linguistique. – 2008. – Num. 57. – P. 43–62.
23. Halmøy O. Réflexions préalables à une nouvelle étude du tour: tout+gérondif / Jane-Odile Halmøy // Revue Romane. – 1990. – Num. 25. – P. 181–196.
24. Kleiber G. Le gérondif: fonctions syntaxique ou catégorie grammaticale? / Georges Kleiber // Panorama des études en linguistique synchronique et diachronique. – Paris, 2009. – P. 215–239.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Андрієвська Е. Роман про добру людину [роман] / Емма Андрієвська. – К. : Орії при УКСП Кобза, 1993. – 222 с.
2. Барка В. Жовтий князь [повість] / Василь Барка. – К. : Школа, 2009 – 256 с.
3. Винниченко В. Твори [оповідання] / Володимир Винниченко. – К. : Дніпро, 2000. – 224 с.
4. Гончар О. Тронка. Собор [романи] / Олесь Гончар. – К. : Дніпро, 1992. – 688 с.
5. Гуцало Є. Твори [оповідання, новели] / Євген Гуцало. – Т. 1. – К. : Дніпро, 1996. – 454 с.
6. Дереш Л. Тереза та парабола [роман] [Електронний ресурс] / Любка Дереш. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/Література/Любка-Дереш/21456-1/Тереза-та-парабола>
7. Добровольський С. Залізний кінь [повість] / Спиридон Добровольський. – Харків : Плужанин, 1929. – 172 с.
8. Дрозд В. Катастрофа [роман] [Електронний ресурс] / Володимир Дрозд. – Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/books/printthebook.php?id=23&bookid=0>
9. Квітка-Основ'яненко Г. Сватання на Гончарівці / Григорій Квітка-Основ'яненко. – Х. : Фоліо, 2008. – 352 с.
10. Лепкий Б. Повісті й оповідання [трилогія: Мазепа (т. 2); Не вбивай: Історична повість (ч. 2)] / Богдан Лепкий. – К. – Ляйпціг : Українська Накладня, — 395 с.
11. Лепкий Б. Полтава [Історична повість] / Богдан Лепкий. – Чикаго : Вид-во М. Денисюка, 1959. – 418 с.
12. Пилипенко О. Незбагненні [оповідання] [Електронний ресурс] / Олександра Пилипенко. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/Література/Олександра-Пилипенко/53500-5/Незбагненні>
13. Тарасюк Г. Покоївка [кримінальний роман] [Електронний ресурс] / Галина Тарасюк. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/Література/Галина-Тарасюк/216311/Покоївка>
14. Федькович Ю. Три як рідні брати [повість] [Електронний ресурс] / Юрій Федькович. – Режим доступу : <http://www.ukrlib.com.ua/books/printthebook.php?id=25&bookid=8>
15. Шевчук В. Казка для малого листоноші [оповідання] [Електронний ресурс] / Валерій Шевчук. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/Література/Валерій-Шевчук/56411-1/Казка-для-малого-листоноші>
16. Яцків М. Блискавиці [повість] [Електронний ресурс] / Михайло Яцків. – Режим доступу : <http://www.utoronto.ca/elul/latskiv/Blyskavytsi.html>
17. Colet L. Enfances célèbres [roman] [Електронний ресурс] / Louise Colet. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/coletl2070320703-8.html>
18. France H. L'amour au pays bleu [roman] [Електронний ресурс] / Hector France. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/franceh1757317573-8.html>
19. Karr A. Geneviève [roman] [Електронний ресурс] / Alphonse Karr. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/karra3875638756-8.htm>
20. Malot H. Vaccara [roman] [Електронний ресурс] / Hector Malot. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/malothec1217412174-8.html>
21. Maquet A. La belle Gabrielle. – Volume 2 [roman] [Електронний ресурс] / Auguste Maquet. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/maqueta11671167811678-8.html>
22. Maupassant de G. Pierre et Jean [nouvelle] [Електронний ресурс] / Gui de Maupassant. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/maupassaetext03randj10.html>
23. Musset de P. La Chèvre Jaune [histoire] [Електронний ресурс] / Paule de Musset. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/mussetp14531453914539-8.html>
24. Stendhal La Chartreuse de Parme [roman] [Електронний ресурс] / Stendhal. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/stendhaletext978parm10.html>
25. Zola E. Au bonheur des dames [roman] [Електронний ресурс] / Emile Zola. – Режим доступу : <http://manybooks.net/titles/zolaemil1685216852-8.html>